

11. Соболь В. Актуальні проблеми забезпечення реалізації права громадян на звернення до органів влади. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/zpnadu_2013_1_20.pdf.

12. Хартія основних прав Європейського Союзу: Міжнародний документ від 07 груд. 2000 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_524.

REFERENCES:

1. Derzhavna systema elektronnykh zvernenn [State system of electronic appeals]. *Yedynyi informatsiyni veb-resurs zvernenn hromadian do orhaniv derzhavnoi vlady ta orhaniv mistsevoho samovriaduvannia*. Retrieved from <http://www.z.gov.ua/> [in Ukrainian].

2. Zahalna deklaratsiia prav liudyny: Mizhnarodnyi dokument vid 10 hrud. 1948 r. [Universal Declaration of Human Rights: International Document of December 10, 1948]. Retrieved from http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_015 [in Ukrainian].

3. Konventsiiia pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod: Mizhnarodnyi dokument vid 04 lyst. 1950 r. [Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms: International Instrument of November 4, 1950]. Retrieved from http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004 [in Ukrainian].

4. Konstytutsiia Ukrainy : stanom na 1 veres. 2016 r. [Constitution of Ukraine: As of September 1, 2016]. (2016). Kharkiv : Pravo [in Ukrainian].

5. Lohvinov, V. (2012). Stanovlennia i rozvytok sfery nadannia elektronnykh posluh u publichnomu sektori [Formation and development of the sphere of provision of electronic services in the public sector]. *Dni informatsiinoho suspilstva: materialy nauk.-prakt. konf. za mizhnar. uchastiu, Kyiv, 24-25 kvit. 2012 r.*, 206-208 [in Ukrainian].

6. Mizhnarodnyi pakt pro hromadianski i politychni prava: Mizhnarodnyi dokument vid 16 hrud. 1966 r. [International Covenant on Civil and Political Rights: International Treaty of December 16, 1966]. Retrieved from http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_043 [in Ukrainian].

7. Novikov, V. D., Mytsak, B. N. (2011). Do pytannia zakhystu prav ta zakonnykh interesiv hromadian [On the issue of protecting the rights and legitimate interests of citizens]. *Naukovi zapysky Lvivskoho universytetu biznesu ta prava: zb. nauk. pr.* Retrieved from http://irbis-nbuv.gov.ua/Nzlubp_2011_6_37.pdf [in Ukrainian].

8. Pro zakhyst personalnykh danykh: Zakon Ukrainy vid 01 cherv. 2010 r. № 2297-VI [On Protection of Personal Data: Law of Ukraine dated June 01, 2010 No. 2297-VI]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17> [in Ukrainian].

9. Pro zvernennia hromadian: Zakon Ukrainy vid 02 zhovt. 1996 r. № 393/96-VR [On Citizens' Appeal: Law of Ukraine dated October 02, 1996 No. 393/96-VR]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].

10. Pro pershocherhovi zakhody shchodo zabezpechennia realizatsii ta harantuvannia konstytutsiinoho prava na zvernennia do orhaniv derzhavnoi vlady ta orhaniv mistsevoho samovriaduvannia: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 07 liut. 2008 № 109/2008 [On priority measures to ensure the implementation and guarantee of the constitutional right to appeal to state authorities and local self-government bodies: Decree of the President of Ukraine dated February 7, 2008 No. 109/2008]. Retrieved from <https://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/109/2008> [in Ukrainian].

11. Sobol, V. (2013). Aktualni problemy zabezpechennia realizatsii prava hromadian na zvernennia do orhaniv vlady [Actual problems of ensuring the right of citizens to apply to the authorities]. Retrieved from file:///C:/Users/User/Downloads/zpnadu_2013_1_20.pdf [in Ukrainian].

12. Khartiia osnovnykh prav Yevropeiskoho Soiuzu: Mizhnarodnyi dokument vid 07 hrud. 2000 r. [Charter of Fundamental Rights of the European Union: International Document of December 7, 2000]. Retrieved from http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_524 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 20.03.2019

УДК 342.9

*Ковальчук Юлія Миколаївна,
аспірант кафедри державно-правових дисциплін
та адміністративного права
Центральноукраїнського державного педагогічного
університету імені Володимира Винниченка
yuliia_kovalchuk@i.ua*

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА ОСНОВА ДІЯЛЬНОСТІ ВИКОНАВЧИХ ОРГАНІВ МІСЦЕВИХ РАД БАЗОВОГО РІВНЯ

У статті акцентовано, що здійснення децентралізації в управлінні суспільними справами вимагає належного правового забезпечення та створення цілісного правового механізму, який би, в свою чергу, був органічною частиною законодавства про місцеве самоврядування. Зазначено, що нормативно-правову базу діяльності виконавчих органів

місцевих рад на базовому рівні складають, в тому числі, акти, що регулюють відносини у сфері місцевого самоврядування в цілому. На основі аналізу підходів до класифікації нормативно-правових актів, які регулюють відносини у сфері місцевого самоврядування, запропоновано авторський підхід до класифікації нормативно-правових актів, що регулюють діяльність виконавчих органів місцевих рад на базовому рівні. До критеріїв класифікації нормативних та правових актів, що складають основу діяльності виконавчих органів місцевих рад базового рівня, віднесонотакі, як суб'єкт прийняття та предмет правового регулювання.

Ключові слова: виконавчі органи місцевих рад базового рівня, нормативно-правові акти, муніципальні акти, класифікація, базовий рівень, суб'єкт прийняття, предмет правового регулювання.

Kovalchuk J. LEGAL BASIS FOR THE EXECUTIVE BODIES OF LOCAL COUNCILS OF THE BASIC LEVEL

The article states that the implementation of decentralization in the management of public affairs requires proper legal support and the creation of a holistic legal mechanism, which in turn would be an integral part of the legislation on local self-government. The article suggests that it is not a mistake to point out that the regulatory base of the activity of executive bodies of local councils at the basic level is made, including acts regulating relations in the field of local self-government as a whole. On the basis of analysis of approaches to the classification of normative legal acts regulating relations in the field of local self-government, proposed an own approach to the classification of normative legal acts regulating the activity of executive bodies of local councils at the basic level. Proposed normative and legal acts, which form the basis of activity of executive bodies of local councils of the base level, are classified according to such criteria as the subject of adoption and subject of legal regulation. *Key words:* executive bodies of local councils of the basic level, normative legal acts, municipal acts, classification, basic level, subject of adoption, subject of legal regulation.

Постановка проблеми. Обрання курсу на децентралізацію влади та створення спроможних громад, здатних самостійно або через органи місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення, поставило перед нашою Державою завдання побудувати місцеву владу, здатну повною мірою реалізувати гарантовані Конституцією України соціальні, економічні та інші права і свободи громадянина. Становлення України як демократичної, соціальної та правової держави є неможливим без ефективного здійснення органами місцевого самоврядування управлінської діяльності.

У системі місцевого самоврядування, серед органів, які мають право та здатні вирішувати справи місцевого значення, важливе місце посідають створювані місцевими радами їх виконавчі органи. У контексті реформування територіальної організації влади та створення в Україні три-рівневого адміністративно-територіального устрою, на кожному з яких мають функціонувати відповідні органи місцевого самоврядування та органи виконавчої влади, є необхідність у визначенні нормативно-правової основи діяльності виконавчих органів місцевих рад на первинному (базовому) рівні адміністративно-територіального устрою, що обрнунтовує обрання теми даної статті.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналіз нормативно-правової основи діяльності органів місцевого самоврядування був об'єктом дослідження багатьох вітчизняних вчених, серед яких В. Авер'янов, Ю. Битяк, О. Батанов, Н. Камінська, А. Ткачук, М. Баймуратов, О. Майданник та ін.

Дослідження зазначених науковців мають неабияку теоретичну значущість, проте бракує сучасних наукових праць, в яких би досліджувались питання нормативно-правового забезпечення діяльності виконавчих органів місцевих рад на базовому рівні адміністративно-територіального устрою.

Мета статті – визначити нормативно-правову основу діяльності виконавчих органів місцевих рад базового рівня; провести аналіз теоретичних підходів до класифікації правової бази діяльності органів місцевого самоврядування та нормативно-правового матеріалу, що регулює дану сферу; розробити авторську класифікацію нормативно-правової основи функціонування виконавчих органів місцевих рад базового рівня.

Виклад основного матеріалу. Здійснення децентралізації в управлінні суспільними справами вимагає належного правового забезпечення та створення цілісного правового механізму, який би в свою чергу був органічною частиною законодавства про місцеве самоврядування. Оскільки виконавчі органи рад є однією із складових всієї системи місцевого самоврядування, то не буде помилкою стверджувати, що нормативно-правову основу діяльності виконавчих органів місцевих рад на базовому рівні складають нормативно-правові акти, що в цілому регулюють відносини у сфері місцевого самоврядування в Україні.

В науковій літературі можна знайти різні підходи до визначення системи нормативно-правових актів, що регулюють відносини у сфері місцевого самоврядування.

Я.В. Журавель пропонує класифікувати такі нормативно-правові акти на три групи:

1) нормативні акти, що визначають загальні засади адміністративно-правового статусу органів місцевого самоврядування;

2) нормативні акти, які регламентують порядок здійснення координації та контролю діяльності органів місцевого самоврядування;

3) нормативні акти, що закріплюють особливості правовідносин між органами місцевого самоврядування та органами державної влади, управління, господарювання, а також визначають місце представницьких органів та їх виконавчих органів в системі влади і управління [1, с. 14].

Натомість, А. Ткачук надає власне, більш розширене, бачення системи нормативно-правових актів, що регулюють діяльність органів місцевого самоврядування в Україні.

На його думку, законодавство для місцевого самоврядування в Україні складається із актів різного рівня, які умовно можна розділити на певні групи, зокрема:

1. Загальне законодавство, що визначає статус органів місцевого самоврядування і депутатів місцевих рад та порядок їх діяльності, до якого відносить Конституцію України;

2. Закони, що регулюють засади місцевого самоврядування, повноваження органів та посадових осіб, зокрема: Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», Закон України «Про статус депутатів місцевих рад», Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування»; Закон України «Про органи самоорганізації населення»;

3. Закони, що визначають порядок формування органів місцевого самоврядування та обрання голів територіальних громад: «Закон України «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів», Закон України «Про Всеукраїнський та місцеві референдуми»;

4. Закони, що є визначальними для формування ресурсів місцевого самоврядування, порядку формування бюджетів, встановлення податків і зборів, тощо: Бюджетний кодекс; Податковий кодекс України; Закону України «Про розмежування земель державної та комунальної власності».

5. Галузеві нормативні акти, що визначають місце і роль органів та посадових осіб місцевого самоврядування у певних галузях правовідносин: Земельний кодекс; Водний кодекс; Закон України «Про основи містобудування»; Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності»; «Основи законодавства України про культуру»; «Основи законодавства про освіту»; Закон України «Про охорону здоров'я»; Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища».

6. Нормативні акти Кабінету Міністрів України, міністерств, відомств та інших центральних органів виконавчої влади, що ухвалюються на основі законів України і визначають порядок реалізації певних норм цих законів (перелік актів, що визначають підходи щодо організації тендерних закупівель, встановлення заробітних плат у системі виконавчих органів, виплати субсидій тощо).

7. Нормативні акти місцевої ради, що встановлюють особливості здійснення місцевого самоврядування в певній громаді (місцевий статут) та правила і процедури роботи органів місцевого самоврядування (регламент ради та виконкому, положення про комісії ради тощо) [2, с. 38].

Серед актів, що визначають концептуальні засади побудови і функціонування системи місцевого самоврядування, є міжнародні акти, до яких приєдналась і Україна. Зокрема, до таких відноситься «Всесвітня декларація місцевого самоврядування» та «Європейська хартія про місцеве самоврядування, підписана в м. Страсбург 6 листопада 1996 р. та ратифікована Законом України 15 липня 1997 р. [3,4].

У згадуваних документах утверджується основний принцип місцевого самоврядування – це незалежність і самостійність органів та інших організаційних форм місцевого самоврядування при здійсненні ними визначених в законах повноважень (Європейська хартія. – ст. 5; Всесвітня декларація. – ст. 4) [5, с. 361].

В літературі відзначається, що визначені міжнародні акти регламентують не тільки і не стільки міжнародне співробітництво органів місцевого самоврядування, скільки сумісно вироблені державами принципові підходи і міжнародно-легальні принципи становлення, формування і функціонування інституту місцевого самоврядування на території конкретних держав [6, с. 163].

Разом з тим, в контексті даного дослідження, не можливо не погодитися з думкою про те, що в кожному муніципальному утворенні складається своя система правових актів. Це обумовлено тією обставиною, що місцеве самоврядування діє на правовій основі, яку складають не лише загальнодержавні закони і підзаконні акти вищих органів державної влади, а й власні правові акти місцевого самоврядування. А власна нормотворча діяльність об'єктивно обумовлює своєрідність системи актів саме конкретного муніципального утворення [7, с. 44].

Така позиція знайшла своє підтвердження і в національному законодавстві України. Відповідно до статті 7 Конституції України в Україні визнається і гарантується місцеве самоврядування. Пунктом 15 статті 92 Основного закону передбачено, що виключно законами України визначаються засади місцевого самоврядування [8].

У статті 140 Конституції України закріплено, що місцеве самоврядування здійснюється територіальною громадою в порядку, встановленому законом, як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування: сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи [8].

Згідно статті 146 Основного Закону інші питання організації місцевого самоврядування, формування, діяльності та відповідальності органів місцевого самоврядування визначаються законом [8].

Аналіз вищевикладених положень Конституції дає підстави стверджувати, що нормативно-правову основу діяльності органів місцевого самоврядування, в тому числі виконавчих органів рад на базовому рівні, складають Конституція України та закони.

Одним із найбільших та найважливіших «конституційних» законів, тобто тих, прийняття яких прямо впливає зі змісту Конституції України є Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». Цей закон є статусним чи базовим законом для всієї системи органів місцевого самоврядування. Закон є досить великий за обсягом і складний на предмет правового регулювання. Він містить цілу низку норм– принципів, норм матеріального та процесуального права [9].

Проаналізуємо положення вказаного Закону, якими окреслюються нормативно-правові основи діяльності місцевого самоврядування.

Відповідно до статті 24 «Про місцеве самоврядування в Україні» правовий статус місцевого

самоврядування в Україні визначається Конституцією України, цим та іншими законами, які не повинні суперечити положенням цього Закону. Органи місцевого самоврядування та їх посадові особи діють лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, передбачені Конституцією і законами України, та керуються у своїй діяльності Конституцією і законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, а в Автономній Республіці Крим - також нормативно-правовими актами Верховної Ради і Ради міністрів Автономної Республіки Крим, прийнятими у межах їхньої компетенції [9].

Вказані норми підтверджують засади, закріплені в Конституції України. Однак, ми вважаємо, що діяльність виконавчих органів рад базового рівня, як частини всієї системи місцевого самоврядування, не обмежується виключно Конституцією та законами. На підтвердження наведеної позиції, варто знову звернутися до положень Конституції та базового Закону «Про місцеве самоврядування в Україні».

Відповідно до ст. 144 Конституції України органи місцевого самоврядування в межах повноважень, визначених законом, приймають рішення, які є обов'язковими до виконання на відповідній території [8].

Статтею 71 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» передбачено, що територіальні громади, органи та посадові особи місцевого самоврядування самостійно реалізують надані їм повноваження. Органи виконавчої влади, їх посадові особи не мають права втручатися в законну діяльність органів та посадових осіб місцевого самоврядування, а також вирішувати питання, віднесені Конституцією України, цим та іншими законами до повноважень органів та посадових осіб місцевого самоврядування, крім випадків виконання делегованих їм радами повноважень, та в інших випадках, передбачених законом [9].

А у відповідності до статті 73 вказаного Закону акти ради, сільського, селищного, міського голови, голови районної в місті ради, виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її створення) ради, прийняті в межах наданих їм повноважень, є обов'язковими для виконання всіма розташованими на відповідній території органами виконавчої влади, об'єднаннями громадян, підприємствами, установами та організаціями, посадовими особами, а також громадянами, які постійно або тимчасово проживають на відповідній території [9].

Статтею 11 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначено, що виконавчими органами сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх створення) рад є їх виконавчі комітети, відділи, управління та інші створювані радами виконавчі органи [9].

У відповідності до статті 54 вказаного Закону сільська, селищна, міська, районна у місті (у разі її створення) рада у межах затверджених нею структури і штатів може створювати відділи, управління та інші виконавчі органи для здійснення повноважень, що належать до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад. Організаційні засади реалізації повноважень виконавчих органів сільських, селищних, міських рад щодо здійснення державної регуляторної політики визначаються Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності». Відділи, управління та інші виконавчі органи ради є підзвітними і підконтрольними раді, яка їх утворила, підпорядкованими її виконавчому комітету, сільському, селищному, міському голові, голові районної у місті ради. Положення про відділи, управління та інші виконавчі органи ради затверджуються відповідною радою [9].

Аналіз наведених положень Конституції України та Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» дає підстави стверджувати, що нормативно-правову основу діяльності виконавчих органів рад базового рівня складають не тільки конституційні норми чи положення законів та підзаконних нормативно-правових актів, прийнятих на загальнодержавному рівні, а й, так звані, муніципальні правові акти (нормативно-правові, ненормативні акти), що приймаються з питань місцевого значення населенням (територіальною громадою) безпосередньо та/або органами і посадовими особами місцевого самоврядування.

В літературі викладено різні підходи до класифікації муніципальних правових актів, наведемо деякі з них.

1. За суб'єктами нормотворчості – нормативні акти, прийняті територіальною громадою, відповідною радою, виконавчим органом місцевої ради.

2. За формою – статuti, регламенти, рішення, розпорядження, положення.

3. За часом дії – постійні (мають необмежену в часі дію) і тимчасові (діють певний період часу) акти [10, с. 64].

4. Акти здійснення власних повноважень та акти, спрямовані на реалізацію делегованих повноважень.

5. За сферами реалізації повноважень: у сфері соціально-економічного й культурного розвитку, планування та обліку; в галузі бюджету, фінансів і цін; щодо управління комунальною власністю; в галузі житлово-комунального господарства, побутового, торговельного обслуговування, громадського харчування, транспорту і зв'язку; в галузі будівництва; у сфері освіти, охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту; у сфері регулювання земельних відносин та охорони навколишнього природного середовища; у сфері соціального захисту населення; щодо забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян [10, с. 65].

Висновки. На підставі аналізу існуючих підходів до класифікації правової бази діяльності органів місцевого самоврядування, нормативно-правового матеріалу, що регулює дану сферу, враховуючи взяті за основу позицію, згідно якої не є помилкою зазначати, що нормативно-правову базу діяльності виконавчих органів місцевих рад на базовому рівні складають, в тому числі, акти, що регулюють відносини у сфері

місцевого самоврядування в цілому, спробуємо надати власне бачення нормативно-правової основи діяльності виконавчих органів місцевих рад базового рівня та свій підхід до її класифікації.

Отже, нормативно-правову основу діяльності виконавчих органів місцевих рад на базовому рівні складають нормативні та правові акти, які, на нашу думку, можна класифікувати за такими критеріями. За суб'єктом прийняття:

1. Акти, видані Президентом України та прийняті Верховною радою України;
2. Акти Кабінету Міністрів України, міністерств, відомств, інших центральних органів виконавчої влади та їх територіальних органів;
3. Прийняті населенням (територіальною громадою) безпосередньо та/або органами і посадовими особами місцевого самоврядування.

За предметом правового регулювання:

1. Міжнародні акти, що визначають концептуальні сумісно вироблені державами принципові підходи і міжнародно-легальні принципи становлення, формування і функціонування інституту місцевого самоврядування;
2. Законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти, що визначають принципи місцевого самоврядування, повноваження органів та посадових осіб, статус органів місцевого самоврядування;
3. Муніципальні правові акти (нормативно-правові та ненормативні), які визначають особливості здійснення місцевого самоврядування в певній громаді.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Журавель Я. В. Адміністративно-правовий статус органів місцевого самоврядування : автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2008. 18 с.
2. Ткачук А. Місцеве самоврядування та децентралізація : практ. пос. / Швейцарсько-український проект "Підтримка децентралізації в Україні, DESPRO", Київ : ТОВ "Софія", 2012. 120 с.
3. Європейська хартія місцевого самоврядування від 15 жовтня 1985 року, м. Страсбург : URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036
4. Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування: Закон України від 15 лип. 1997 р. № 452/97: URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/452/97-%D0%B2%D1%80>
5. Майданник О. О. Конституційне право України : навч. пос. Київ : Алерта, 2011. 380 с.
6. Баймуратов М. А., Григорьев В. А. Муниципальная власть: актуальные проблемы становления и развития в Украине: Монография. Одесса: Юридическая литература, 2003. 248 с.
7. Ордина О.Н. Нормативные правовые акты местного самоуправления как источники административного права России. *Современное право*. 2009. №4. С. 43-45.
8. Конституція України від 28 червня 1996 року : URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
9. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 трав. 1997 року № 280/97-вр : URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>
10. Наумова К.І. Нормативно-правові акти місцевого самоврядування: поняття та види. *Науковий вісник Ужгородського національного університету, Серія Право*. Випуск 26. 2014. С. 63-65.

REFERENCES:

1. Zhuravel, A. V. (2008). *Administrativno-pravovyi status orhaniv mistsevoho samovriaduvannia* [Administrative and legal status of local self-government bodies]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
2. Tkachuk, A. (2012). *Mistseve samovriaduvannia ta detsentralizatsiia : prakt. pos. [Local government and decentralization: a practical guide]*. Kyiv : TOV "Sofia" [in Ukrainian].
3. Ievropeiska khartiia mistsevoho samovriaduvannia vid 15 zhovtnia 1985 roku, m. Strasburh [European Charter of Local Self-Government of October 15, 1985, Strasbourg]. Retrieved from http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036 [in Ukrainian].
4. Pro ratyfikatsiiu Yevropeiskoi khartii mistsevoho samovriaduvannia: Zakon Ukrainy vid 15 lyp. 1997 r. № 452/97 [On ratification of the European Charter of Local Self-Government: Law of Ukraine dated July 15, 1997 No. 452/97]. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/452/97-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].
5. Maidannyk, O. O. (2011). *Konstytutsiine pravo Ukrainy : navch. pos. [Constitutional Law of Ukraine: Textbook]*. Kyiv : Alerta [in Ukrainian].
6. Baimuratov, M. A., Hryhorev, V. A. (2003). *Munitsipalnaia vlast: aktualnye problemy stanovleniia i razvytiia v Ukraine [Municipal government: actual problems of formation and development in Ukraine]*. Odessa: Yurydycheskaia literatura [in Russian].
7. Ordyna, O. N. (2009). *Normativnye pravovye akty mestnoho samoupravleniia kak istochniki administrativnoho prava Rossii* [Regulatory legal acts of local self-government as sources of administrative law of Russia]. *Sovremennoe pravo*, 4, 43-45 [in Russian].
8. Konstytutsiia Ukrainy vid 28 chervnia 1996 roku [The Constitution of Ukraine of June 28, 1996]. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].

9. Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 21 trav. 1997 roku № 280/97-vr [On Local Self-Government in Ukraine: Law of Ukraine dated May 21, 1997 No. 280/97-vr]. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].

10. Naumova, K. I. (2014). Normatyvno-pravovi akty mistsevoho samovriaduvannia: poniattia ta vydy [Normative-legal acts of local self-government: concepts and types]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu, Seriya Pravo*, 26, 63-65 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 20.03.2019

УДК 342.9

*Обідник Богдан Миколайович,
здобувач Міжрегіональної Академії управління персоналом
dogban092015@i.ua*

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАКОНОДАВЧОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

У статті висвітлено актуальні питання запобігання корупції в Україні. Акцентовано, що, визначаючи основні напрями запобігання корупції на сучасному етапі розвитку держави та суспільства, слід враховувати, що корупція є наслідком, а не причиною негараздів у реформуванні держави. Доведено, що корупція загрожує економічній безпеці держави, існуванню та розвитку нації, оскільки корупційні дії та їх наслідки можуть вплинути на життя наступних поколінь. Викладено припущення, що найбільш ефективні шляхи подолання цього явища треба шукати у площині удосконалення законодавства держави та державного регулювання життя суспільства. Головні зусилля потрібно спрямувати на профілактику корупційних діянь, з огляду на вимоги сьогодення та прогнози на найближчу перспективу, усунення причин та умов поширення корупції в Україні.

Ключові слова: корупція, запобігання корупції, протидія корупції, національна безпека, система протидії корупції, антикорупційне законодавство.

Obidny`k B. CURRENT STATE AND PROBLEMS OF LEGISLATIVE REGULATION FOR PREVENTION OF CORRUPTION IN UKRAINE

The article is devoted to actual issues of prevention of corruption in Ukraine. After defining the main directions of prevention of corruption at the current stage of development of the state and society, it should be taken into account that corruption is a consequence and not a reason for the problems in reforming the state. Corruption threatens the country's economic security, the existence and development of the nation, since corruption and its effects can affect future generations. The search for the most effective ways to overcome this phenomenon must be made on the basis of improvement of the legislation of the state and state regulation of society's life. The main efforts should be directed towards the prevention of corruption, taking into account the current requirements and forecasts for the near future, eliminating the causes and conditions of the spread of corruption in Ukraine.

Key words: corruption, corruption prevention, counteraction to corruption, national security, anti-corruption system, anti-corruption legislation.

Постановка проблеми. Ефективна боротьба проти корупції в Україні, крім наявності відповідної політичної волі, вимагає належного законодавчого забезпечення (комплексу нормативно-правових приписів, що регулюють механізми запобігання корупції), формування ефективної системи державних органів, забезпечення належного координування напрацювання та реалізації антикорупційної політики, заходів запобігання корупції, а також її подолання. Побудова такої інституційної системи повинна відповідати міжнародним стандартам і передовій світовій практиці, а також враховувати особливості української юридичної системи.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Актуальність зазначеної теми підтверджується значною кількістю зарубіжних та вітчизняних науковців, які займаються розробкою проблем щодо запобігання корупції в Україні: М. І. Ануфрієв, О. О. Бандурка, А. І. Берлач, В. О. Веклич, В. М. Гарашук, Д. Г. Заброда, В. О. Заросило, М. Н. Курко, В. І. Литвиненко, М. І. Мельник, А. І. Мізерій, О. Я. Прохоренко, А. І. Редька, О. В. Терещук, В. С. Цимбалюк, Ю. С. Шемшученко та інші.

Мета статті – висвітлити актуальні проблеми законодавчої регламентації запобігання корупції в Україні.

Виклад основного матеріалу. На формування сучасного юридичного підґрунтя протидії корупції в Україні значний вплив справляють міжнародні акти, які стали частиною національного законодавства після надання їм ратифікації Верховною Радою України. Проте зауважимо, що факт надання згоди України на обов'язковість для неї міжнародного договору ще не дає підстав стверджувати, що ці акти повністю стали частиною нашого законодавства та удосконалили його. Запорукою цього є лише правильний процес імплементації положень акту в законодавство України. Нагадаємо, що остання з антикорупційних конвенцій ратифікована Україною ще 18 жовтня 2006 року. Втім, аж до 2014 року багато з її положень залишались на рівні декларацій.